

Матеріали до підсумкового контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Земельні спори»

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання студентів на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах. Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студентів за семестр, яке здійснюється у формі заліку.

Мета контролю знань. Процес навчання у вищому навчальному закладі спрямований на вирішення навчально-виховних завдань, кожне з яких характеризується дидактичною завершеністю. Обов'язковим компонентом цього процесу є контроль знань, умінь та навичок, тобто перевірка його результативності. Головна мета контролю як дидактичного засобу управління навчанням забезпечення його ефективності шляхом приведення до системи знань, умінь, навичок студентів, самостійного застосування здобутих знань на практиці, стимулювання навчальної діяльності студентів, формування у них прагнення до самоосвіти, самоперевірки, самооцінки роботи викладача.

Контроль знань студентів передбачає: *перевірку* - виявлення рівня знань, умінь і навичок; *оцінку* - вимірювання рівня знань, умінь і навичок; *облік-фіксування* результатів у вигляді оцінок у журналі навчальних занять, відомостях.

Функції контролю. Освітня (навчальна) повторення та систематизація знань студентів; закріплення знань, умінь, навичок; усвідомлення навчального матеріалу. *Виховна* - систематична підготовка до занять; самооцінка знань; формування позитивного ставлення до навчальної діяльності. *Розвиваюча* - розвиток навичок логічного мислення, зокрема аналізу і синтезу, порівняння і узагальнення, абстрагування і конкретизації, розумової діяльності, мови, пам'яті, уваги, уваги. *Діагностична* - виявлення успіхів та недоліків у знаннях, уміннях і навичках студентів; встановлення

причини і шляхів їх усунення; визначення заходів, спрямованих на поліпшення успішності. *Стимулююча* - схвалення успіхів студента сприяє розвитку в нього спонукальних мотивів до навчання. *Оцінювальна* - об'єктивна оцінка знань, умінь і навичок студентів сприяє кращому навчанню. *Управлінська* - на основі контролю визначається етап успішності студентів, що дає змогу запобігти неуспішності або подолати її.

Підсумковий контроль - це перевірка засвоєння дисципліни або значної її частини.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за залік, становить 100 балів. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Питання до заліку

1. Вирішення земельних спорів у системі гарантій реалізації земельних прав.
2. Загальні та спеціальні юридичні гарантії земельних прав.
3. Земельний спір: поняття, зміст та причини виникнення.
4. Об'єкти та суб'єкти земельних спорів.
5. Держава як суб'єкт земельних спорів.
6. Риси земельних спорів. Класифікація земельних спорів.
7. Поняття і особливості способів захисту земельних прав.
8. Законодавчі гарантії захисту земельних прав.
9. Законодавче забезпечення способів захисту прав громадян та юридичних осіб на земельні ділянки.
10. Юридичне значення способів захисту земельних прав.
11. Класифікація способів захисту земельних прав.

- 12.Визнання недійсними рішень органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, як спосіб захисту земельних прав громадян та юридичних осіб на земельні ділянки.
- 13.Юрисдикційна форма захисту прав. Її різновиди.
- 14.Особливості земельних спорів, які розглядаються в порядку цивільного судочинства.
- 15.Особливості земельних спорів, які розглядаються в порядку господарського судочинства.
- 16.Особливості земельних спорів, які розглядаються в порядку адміністративного судочинства.
- 17.Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері вирішення земельних спорів.
- 18.Процедура вирішення земельних спорів у позасудовому порядку.
- 19.Правові засади вирішення земельних спорів.
- 20.Система органів, які вирішують земельні спори.
- 21.Характеристика земельних спорів, які вирішуються судами.
- 22.Земельні спори, які вирішуються судами загальної юрисдикції.
- 23.Юрисдикція судів щодо вирішення земельних спорів.
- 24.Земельні спори, які не підлягають судовому розгляду із урахуванням практики Верховного Суду.
- 25.Характеристика земельних спорів щодо виникнення права власності на земельні ділянки.
- 26.Право власності на земельну ділянку, яке виникає в результаті її безоплатної передачі.
- 27.Особливості виникнення права власності на земельну ділянку за набувальною давністю.
- 28.Земельні спори щодо переходу права на земельну ділянку при переході права на будівлю і споруду.
- 29.Земельні спори щодо особливостей права землекористування земельною ділянкою.

30. Підстави припинення права власності на земельні ділянки. Особливості земельних спорів.
31. Поняття та ознаки права постійного землекористування. Реєстрація права постійного користування.
32. Об'єктно-суб'єктний склад правовідносин у сфері постійного землекористування.
33. Правові проблеми у практиці реалізації права постійного землекористування.
34. Вирішення земельних спорів у сфері постійного користування земельними ділянками фермерських господарств.
35. Правові висновки Верховного Суду у сфері виникнення, реалізації та припинення права постійного землекористування.
36. Земельні спори щодо спадкування права постійного землекористування: сутність та порядок вирішення.
37. Поняття та ознаки договору оренди землі.
38. Особливості об'єктно-суб'єктного складу правовідносин щодо договірної форми використання земельних ділянок на умовах оренди.
39. Види земельних спорів, що виникають при використанні земельних ділянок на умовах оренди.
40. Правові позиції Верховного Суду у сфері виникнення права оренди земельної ділянки.
41. Особливості вирішення земельних спорів, пов'язаних із укладенням договору оренди землі.
42. Особливості судової практики щодо укладення договору оренди земельної ділянки державної та комунальної власності.
43. Підстави припинення договору оренди земельної ділянки.
44. Правові наслідки припинення договору оренди земельної ділянки.
45. Особливості судової практики щодо підстав та порядку припинення договору оренди земельної ділянки.

46. Особливості земельних спорів щодо внесення змін до договору оренди земельної ділянки.
47. Особливості поновлення договору оренди земельної ділянки.
48. Правові позиції Верховного Суду щодо поновлення договору оренди земельної ділянки.
49. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) або для забудови (суперфіцій): поняття та особливості.
50. Зміст права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови.
51. Особливості вирішення земельних спорів, пов'язаних із укладенням та припиненням договору суперфіцію.
52. Особливості вирішення земельних спорів, пов'язаних із укладенням та припиненням договору емфітевзису.
53. Земельні сервітути: їх значення для забезпечення земельних прав.
54. Особливості вирішення судами справ щодо встановлення та припинення земельних сервітутів.
55. Земельні спори щодо визначення розмірів та відшкодування збитків власникам і землекористувачам земельних ділянок.
56. Правові проблеми кондикційних відносин при використанні земельних ділянок.
57. Земельні спори щодо відшкодування збитків, заподіяних внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок.
58. Земельні спори щодо відшкодування збитків, заподіяних внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням.
59. Особливості відшкодування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.
60. Специфіка земельних спорів, пов'язаних з відшкодуванням втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.

Теми для підсумкової індивідуальної письмової роботи

Тема 1. Система юридичних гарантій забезпечення земельних прав.

Тема 2. Поняття та зміст земельних спорів.

Тема 3. Підстави виникнення і припинення земельних спорів.

Тема 4. Загальнотеоретичні підходи до класифікації способів захисту земельних прав.

Тема 5. Форми захисту земельних прав.

Тема 6. Гарантії захисту земельних прав.

Тема 7. Проблемні питання підвідомчості земельних спорів.

Тема 8. Особливості юрисдикції адміністративних судів при вирішенні земельних спорів.

Тема 9. Медіація як перспективний спосіб вирішення земельних спорів.

Тема 10. Особливості земельних спорів, які вирішуються виключно судами.

Тема 11. Вирішення судами справ за заявами з приводу володіння, користування і розпорядження земельними ділянками, що перебувають у власності громадян чи юридичних осіб.

Тема 12. Земельні спори щодо набуття права власності на земельні ділянки.

Тема 13. Земельні спори щодо реалізації права власності на земельні ділянки.

Тема 14. Земельні спори, пов'язані з припиненням права власності на земельні ділянки.

Тема 15. Спадкування права постійного землекористування: правові позиції Верховного Суду.

Тема 16. Захист прав землекористувачів від рейдерства при реалізації права постійного землекористування.

Тема 17. Договірна форма використання земельних ділянок на умовах оренди: особливості та правові позиції Верховного Суду.

Тема 18. Поняття та правова природа договору оренди землі.

Тема 19. Особливості укладення договору оренди землі.

Тема 20. Особливості судової практики Верховного Суду щодо підстав та порядку припинення договору оренди земельної ділянки.

Тема 21. Особливості земельних спорів щодо внесення змін в договори оренди земельних ділянок з урахуванням практики Верховного Суду.

Тема 22. Поновлення договору оренди земельної ділянки: особливості та основні правові позиції Верховного Суду.

Тема 23. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис): особливості та правові позиції Верховного Суду.

Тема 24. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій): особливості та правові позиції Верховного Суду.

Тема 25. Земельні сервітути: особливості та правові позиції Верховного Суду.

Тема 26. Земельні спори щодо визначення розмірів та відшкодування збитків власникам і землекористувачам земельних ділянок.

Тема 27. Особливості земельних спорів щодо відшкодування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.

Тема 28. Особливості відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок та використання їх не за цільовим призначенням.

Інформаційне забезпечення

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
7. Деякі питання удосконалення механізмів захисту речових прав на земельні ділянки: постанова Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 р. № 925. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/925-2017-п#Text>.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії рейдерству: Закон України від 5.12.2019 р. № 340-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/340-20#Text>.
9. Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 р. № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2021-%D0%BF#Text>.
10. Про затвердження Типового договору оренди землі: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2004 р. № 220. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/220-2004-%D0%BF>.
11. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>.
12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
13. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF>.

14. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 1.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>.

15. Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру: постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 р. № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-п#Text>.

16. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>.

17. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>.

18. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14 травня 2015 р. № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>.

19. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>.

20. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

21. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.

22. Керівні принципи для кращого виконання наявної Рекомендації про альтернативні методи розв'язання спорів між адміністративними органами і приватними сторонами (Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (ЄКЕП-СЕРЕЈ) Страсбург, 7 грудня 2007 р., СЕРЕЈ (2007) 15). *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства*. Київ, 2015. С. 489–496.

23. Рекомендація Res (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами (ухвалена

Комітетом Міністрів 5 вересня 2001 року на 762-ому засіданні заступників Міністрів). *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства*. Київ, 2015. С. 463–467.

24. Рекомендація Rec (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в цивільних справах (ухвалена Комітетом Міністрів 18 вересня 2002 року на 808-му засіданні заступників міністрів). *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства*. Київ, 2015. С. 468–471.

25. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий Дім “Кампус Коттон клаб”» щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 9.07.2002 р. № 15-рп/2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02>.

26. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищого адміністративного суду України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 143 Конституції України, пунктів «а», «б», «в», «г» статті 12 Земельного кодексу України, пункту 1 частини першої статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України від 1.04.2010 р. № 10-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-10#Text>.

27. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22.09.2005 р. № 5-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05#Text>.

28. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Сокурєнко і Стригун проти України» від 20 липня 2006 року, заяви № 29458/04 та № 29465/04. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_115#Text.

29. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Проніна проти України» від 18 липня 2006 року, заява № 63566/00. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_096#Text.

30. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Стретч проти Сполученого Королівства» від 24.07.2003 р. URL: <https://swarb.co.uk/stretch-v-the-united-kingdom-echr-24-jun-2003/>.

31. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Рисовський проти України» від 20.10.2011 р., заява № 29979/04. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_854#Text.

32. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Зеленчук та Цицюра проти України» від 22 травня 2018 року, заяви № 846/16 та № 1075/16. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c79#Text.

Література

Основна література

1. Правові позиції Великої Палати Верховного Суду у спорах, що виникають із земельних правовідносин: посібник / Л. А. Швецова та ін. Харків, 2021. 908 с.

2. Земельні спори: правові висновки Верховного Суду / упорядник Ю. Я. Чумак. Київ: Алерта, 2021. 350 с.

3. Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців; за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Екус, 2020. 496 с.

4. Буракова А. М. Визнання недійсними рішень органів владних повноважень як спосіб захисту земельних прав: моногр. Харків : Юрайт. 2019. 188 с.

5. Ковач Д. Л. Виникнення суб'єктивних земельних прав: моногр. Харків: Фінарт. 2019. 224 с.

6. Лісова Т. В. Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми: моногр. Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків: Юрайт, 2020. 394 с.

7. Малохліб О. С. Правові засади використання земельних ділянок для житлового будівництва: моногр. Харків: Юрайт, 2021. 176 с.
8. Мироненко І. В. Інститут права сусідства: теоретичні та практичні аспекти: моногр. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2019. 341 с.
9. Одарюк М. П. Правові засади земельних процедур: моногр. / під заг. ред. М. В. Шульги. Харків: ТОВ «Планета-Прінт». 2020. 176 с.
10. Ріпенко А. І. Використання земель для містобудівних потреб: теоретичні та практичні проблеми: монографія. Херсон: Гельветика, 2019. 496 с.
11. Федчишин Д. В. Реалізація та захист земельних прав в Україні: проблеми теорії та практики: моногр. Херсон: Гельветика, 2020. 418 с.
12. Чирик А. О. Спільна часткова власність на земельну ділянку: моногр. Харків: Юрайт, 2020. 172 с.
13. Суца Л. М. Правові засади відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам в Україні: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.06; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса, 2018. 188 с.
14. Юрченко Е. С. Право сільськогосподарського землекористування в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2019. 227 с.
15. Посібник для підготовки до іспиту із земельного права / Д. В. Санніков, М.В. Шульга, В.І. Гордєєв та ін. Харків: Право, 2021. 376 с.
16. Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду в земельних спорах за участю органів Держгеокадастру за період із 01.03.2018 по 23.11.2020 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Daidzhest_VP_VS.pdf.
17. Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду у справах зі спорів, що виникають із земельних відносин (застосування норм матеріального права). Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 20.04.2018 по 18.09.2019 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/dajdjest_VP_zemelni_sporu_2018_2019.pdf.

18. Дайджест практики Верховного Суду у справах із договору оренди землі за період з 2018 по 2021 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Daijest_orenda_zemli_2018_2021.pdf.

Додаткова література

1. Боднарчук О. Г., Боднарчук О. І. Проблемні питання правового регулювання відносин щодо користування чужою земельною ділянкою (суперфіцію) в Україні. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2020. С. 19–24.

2. Бусуйок Д. В. Законодавче регулювання вирішення земельних спорів у порядку медіації. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 2. С. 147-150.

3. Висіцька І. Емфітевзис: правова природа, умови, форма, доцільність застосування. *Землевпорядний вісник*. 2019. № 11. С. 41–47.

4. Ганенко Р. Особливості вирішення спорів щодо взаємного перетину (накладання) земельних ділянок. *Землевпорядний вісник*. 2021. № 11. С. 31-33.

5. Гоменюк І. Реєстрація прав на землю. *Земельні відносини: Тематичний збірник*. 2019. Вип. 6. С. 13.

6. Гордєєв В. І., Федорович В. І. Відшкодування збитків власникам земельних ділянок і землекористувачам. *Велика українська юридична енциклопедія*. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга, В.В. Носік, П.Ф. Кулінич та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право. 2019. С. 64–70.

7. Заєць О. Еволюція юрисдикції земельних спорів в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 114–119.

8. Заєць О. І. Обрання належного способу захисту земельних прав: окремі проблеми. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 2. С. 151-154.

9. Ігнатенко І. В. Просторове планування як інструмент управління територіальним розвитком громади: правові аспекти. *Право і суспільство*. 2022. № 3.

10. Ігнатенко І. В. Правові питання забезпечення землеустрою як напрямку удосконалення сільськогосподарського землекористування. *Правова позиція*. 2022. № 1 (34). С. 28–32.

11. Ігнатенко І. В. Особливості правового регулювання використання штучно створених земельних ділянок для здійснення забудови територій. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 221–227.

12. Ільків О. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). *Юридичний вісник*. 2021. № 2. С. 98–104.

13. Ільків О. В. Захист прав користувача земельної ділянки, наданої для сільськогосподарських потреб. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. № 1. С. 32–36.

14. Коломійцева Д. М. Спори щодо визначення судової юрисдикції при оскарженні рішень органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері земельних відносин. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 272–278.

15. Кулинич П. Ф. Поновлення договору оренди землі як спосіб захисту прав орендаря: спірні положення законодавства та судова практика. *Судова апеляція*. 2019. № 4. С. 115–125.

16. Лейба Л. В. Земельні спори. Велика українська юридична енциклопедія. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. голови), та ін. Харків: Право, 2019. С. 240–242.

17. Лісова Т. В. Особливості захисту земельних прав у процесі здійснення реєстраційних дій / Шульга М.В., Шульга Т.М. *Право і суспільство*. 2022. № 4.

18. Марусенко Р. І. Сервітут земельний. Велика українська юридична енциклопедія. Т. 16 : Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга, В.В. Носік, П.Ф. Кулінич та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право. 2019. С. 569–573.

19. Мішина Ж. В. Медіація як альтернативна форма вирішення спорів. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/26353/%C6>.

20. Носік В. В., Саркісова Т. Б. До питання про юридичні моделі визначення розміру збитків внаслідок порушення правового режиму земель рекреаційного призначення. *Екологічне право*. 2020. Вип 3. С. 33–35.

21. Торгашова К. О. Практичні проблеми розмежування адміністративної та господарської юрисдикцій на основі критеріїв належності публічно-правових спорів. *Молодий вчений. Юридичні науки*. 2020. № 11 (87). URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/216>

22. Федорович В. І. Право на земельну ділянку у разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду. *Вісник Львівського університету. Серія «Юридична»*. 2018. Вип. 66. С. 179–186.

23. Федчишин Д. В. Актуальні аспекти самозахисту у здійсненні прав на землю. *Право і суспільство*. 2018. № 4. С. 144–149.

24. Федчишин Д. В. Процесуальні права в механізмі судового захисту прав на землю. *Вісн. Запорізького нац. ун-ту*. 2018. № 3. С. 29-36.

25. Федчишин Д. В. До питання про процедури альтернативного вирішення земельних спорів в Україні. *Науков. вісн. Херсонського держ. ун-ту. Серія Право*. 2019. Вип. 1. С. 46-49.

26. Федчишин Д. В. До питання про способи захисту прав на землю. *Науков. записки Ін-ту законодавства Верхов. Ради України*. 2018. № 4. С. 30-35.

27. Харитоновна Т. Є. Емфітевзис: земельний, цивілістичний та екологічний аспекти. *Екологічне право*. 2019. Вип. 3. С. 41–45.

28. Хомінець С. В. Сучасний стан правового регулювання реєстраційної діяльності у сфері реєстраційних відносин / Шульга М. В., Данілік Д. М. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 3.

29. Чирик А. О. Об'єднання земельних ділянок як підстава виникнення права спільної часткової власності. *Право і суспільство*. 2018. № 3/2 С. 98–103.

30. Чирик А. О. Окремі особливості земельної ділянки як об'єкта права спільної часткової власності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 165–167.

31. Шульга М.В., Ігнатенко І. В., Федчишин Д. В. Законодавчі новели щодо вирішення земельних спорів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 1 (42). С. 75–81.

32. Шульга М. В. Самовільне зайняття земельної ділянки. *Велика українська юридична енциклопедія*. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга, В.В. Носік, П.Ф. Кулінич та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право. 2019. С. 556–559.

33. Яворська О. Договір як підстава виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільгосподарських потреб. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 120–124.

Інтернет-ресурси

<https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=770> –

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс (СЕНМК).
Кафедра земельного та аграрного права. Земельні спори.

<http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.

<https://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво
Президента України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний портал Кабінету Міністрів України.

<http://www.menr.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства екології та природних ресурсів України.

<http://www.minagro.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України.

<http://land.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру.

<http://www.dzk.gov.ua> – сайт Центру державного земельного кадастру.

<http://www.zemres.com> – сайт землевпорядників України.

<http://www.zemli.com.ua> – Земли.com.ua: портал земельних вопрсов.

<http://www.pravoua.com.ua> – офіційний сайт журналу «Право України».

<http://lib.rada.gov.ua> – сайт бібліотеки Верховної Ради України.

<http://www.nbu.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В.

І. Вернадського.

http://10.106.3.2/index.php?option=com_k2&view=item&id=65:elektronniresursi. – Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.